

ניוזלטר

חפצי תרבות ממלחמת העולם השנייה

הילם רינסוועלדער

הדודות יוצאות למסע, מאת אלכסנדר הוחו באקר קורף

אקוורל הוחזר ליורשיו של יעקב לירנס

בנובמבר החליטה תת-שר התרבות והתקשורת גונאי אוסלו (Gunay Uslu) להחזיר ליורשיו של יעקב לירנס את האקוורל *הדודות יוצאות למסע* (של אלכסנדר הוחו באקר קורף, 1881), שנמצא ב-"אוסף נכסי האמנות ההולנדית" (NK). בכך נענתה אוסלו להמלצתה של ועדת ההשבה, שהגיעה למסקנה סבירה דיה שאספן האמנות היהודי יעקב לירנס (1877-1949) איבד את החזקה באקוורל בעל כורחו כתוצאה מנסיבות הקשורות ישירות למשטר הנאצי. הוועדה הגיעה למסקנה זו על סמך מחקר של "מרכז המומחים להשבה" (RCE), שממנו עולה כי ב-8 ביולי 1941 נמכר האקוורל מתוך נכסי לירנס במכירה פומבית. סביר להניח שהמכירה הייתה קשורה לצעדים שנקטו כוחות הכיבוש נגד אזרחים יהודים שרצו להישאר בחיים. כתוצאה מהצעדים הללו לא יכול היה לירנס להמשיך ולנהל את עסקיו בעצמו ונשדדו ממנו הכנסות ונכסים, מה שאילץ אותו למכור חלק מאוסף האמנות שלו.

קרא כאן את [המלצה בעניין לירנס II](#) ואת [ההודעה](#) מוועדת ההשבה.

בניוזלטר זה אנו מביאים לכם מידע על הפעילות של "הסוכנות הממשלתית למורשת התרבות" (RCE) בנושא נכסי התרבות שנבזזו, הוחרמו או נמכרו בכפייה לפני או בזמן מלחמת העולם השנייה. כמו כן אנו מפנים אל מידע מעניין של הארגונים שעמם אנו משתפים פעולה באופן הדוק, כגון "ועדת ההשבה" ו"המכון לחקר המלחמה, השואה ורצח עם" (NIOD).

הילם רינסוועלדער

אלוהים מתגלה לאברהם בשכם, מאת ניקולאס מויארט

הציור *אלוהים מופיע לאברהם בשכם* הוחזר ליורש הרמן המבורגר

כמו כן, תת-שר התרבות והתקשורת גונאי אוסלו החליטה בנובמבר להחזיר את הציור *אלוהים מופיע לאברהם בשכם* מאת ניקולאס (קלאס) מויארט. בכך היא נענתה גם כאן להמלצת ועדת ההשבה. מחקרים הראו כי סוחר האמנות והאספן היהודי הרמן המבורגר רכש את יצירתו של מויארט ב-1936. מכיוון שהמבורגר היה בחו"ל בזמן הכיבוש, הכריזו השלטונות הגרמניים כי נכסיו בהולנד הם 'נכסי אויב'. כך הצליחו "שירותי מולמן" (Dienststelle Mühlmann), ארגון גרמני שהתמחה בשוד, להשיג ב-1941 את יצירת האמנות הזאת דרך מכירה כפויה. "שירותי מולמן" מכרו והעבירו את הציור לגרמניה ל"מוזיאון הפיהרר" של היטלר. לאחר המלחמה הוחזר הציור להולנד ונכלל באוסף NK.

קרא כאן את [המלצה בעניין הרמן המבורגר](#) ואת [ההודעה](#) של ועדת ההשבה.

מבחר ספרים

ל"סוכנות הממשלתית למורשת התרבות של הולנד" יש אחד מאוספי הספרים הגדולים ביותר של נכסי מורשת בהולנד. מטבע הדברים זה כולל גם ספרים בנושא השוד, השליחה בחזרה והשבה. מספר ספרים שעכשיו פחות זמינים בשוק מהווים גם הם חלק מאוסף זה, כמו רכוש במחלוקת (Betwist Bezit) מאת אילקה מולר והלן שרְטֶלְן ו-הבוזזים ("The Looters") מאת אַנְדֶרְס ריינְדֶל. האוסף יורחב בקרוב בסדרת ספרים בתחום זה, ביניהם: "שוד" ו"חסר-כול" (Roof en Berooïd), שניהם מאת חירארד אלְדֶרְס ו"איש המונומנטים" (Monuments Man) מאת ג'יימס ג'יי רורימר. ספריית RCE נגישה חופשית בשעות הפתיחה של הבניין ב-סמלפד 5 אמרספורט. (Amersfoort, 5 Smallepad)

עזרה בחיפוש המוצא

"עזרה בחיפוש המוצא" היא הכותרת של בלוג חודשי העוסק בחקר המוצא של חפץ מ"אוסף נכסי האמנות של הולנד" (NK). אוסף זה כולל חפצים שחזרו להולנד אחרי מלחמת העולם השנייה, כמו ציורים ויצירות על נייר, אך גם רהיטים וכלי קרמיקה. על ידי מתן עידוד משמעותי למחקר זה, אנו מקווים למוצא נתוני מוצא חדשים. הבלוג של ספטמבר מתאר [ארון מעץ אלון עם פיתוחים](#), אוקטובר מציג את הציור [מראה על רינ](#) ונובמבר מציג [ארגז מעץ אשוח](#).

ס"מ 11,6 x 17,7 x 9,5 ארגז מאויר מעץ אשוח – NK622.

פרס עבור תזה על חפצי תרבות 1933-1945

"הסוכנות הממשלתית למורשת התרבות של הולנד" (RCE) תעניק בשנת 2024 פרס עבור התזה לתואר שני הטובה ביותר בתחום חפצי התרבות בהקשר של מלחמת העולם השנייה. בעזרת פרס עידוד זה לגילוי כשרונות מחקר בתחום זה יוכלו הזוכים לממן מסלול פיתוח לבחירתם. הפרס למקום הראשון הוא 3,000 אירו והפרס עבור המקום השני והשלישי הוא 1,000 אירו. למידע על הקריטריונים ושיטת ההגשה ניתן לבקר [באתר שלנו](#).

חדשות בקיצור

- < **דוח שנתי 2022 של ועדת ההשבה** בספטמבר פרסמה ועדת ההשבה את [הדוח השנתי שלה לשנת 2022](#) ובו סקירה קצרה של ההתפתחויות וההמלצות שניתנו ב-2022.
- < **פרישתה של המזכירה אלזה ון סטרקנבורג** אלזה ון סטרקנבורג החליטה לסיים את עבודתה כמזכירה של [ועדת ההשבה](#).
- < **הגרסה האנגלית של "חיפוש המוצא"** [הגרסה האנגלית](#) של האתר "חיפוש המוצא" הושקה בסוף ספטמבר.

שאלות או הגשת בקשה?

האם אתה מחפש מידע על ההשבה או אוסף נכסי האמנות ההולנדי? הסוכנות הממשלתית למורשת תרבות של הולנד מהווה נקודת הקשר הראשונה למי שעשויים להיות בעלי זכויות ולמנהלי אוספים לגבי מדיניות ההשבה, הנהלים וחקר המוצא כדי להקל את ההגשה של בקשת השבה. חוקרים יכולים לבקש עצות לגבי הביצוע של חקר המוצא ולקבל הפניה לארכיונים וארגונים זמינים שיכולים לסייע בכך. אנו מנגישים מידע בין היתר באמצעות [האתר שלנו](#). שם תראו גם כיצד להגיש בקשה להשבה. בעלי עניין, חוקרים, סטודנטים ומתעניינים אחרים עם שאלות יכולים לפנות לדוא"ל restitutie@cultureelerfgoed.nl.

נשמח לעזור.

- < **חברים חדשים בוועדת ההשבה** ב-24 בנובמבר 2023, מזכיר המדינה היוצא לתרבות ותקשורת, Gunay Uslu, מינה את מר. ד"ר ג'וראן ויה וגברת. אנמארי מארק מונתה כחברה בוועדת ההשבה. בכך היא פועלת לפי עצתה של הוועדה המייעצת למינוי עצמאי בראשות H. Troostwijk.
- < **וועידה בינלאומית** כנס הטאבו בתולדות התרבות יתקיים ב-1 וב-2 בפברואר 2024, המתאפשר על ידי ה-RCE. [הוועידה הבינלאומית](#) שמה לה למטרה להרהר במושג הטאבו ביחס למורשת תרבותית בהקשר של קולוניאליזם ונאציזם-סוציאליזם ותהודה שלהם בחברה.
- < **"כאן היה תלוי ציור" NRC פודקאסט של (Hier hing een schilderij)** ביקר ב-RCE כדי לגלות עוד על אוסף NK והמחקר שלו. [הקשיבו לפודקאסט](#)

סיבה ויידה וסוזן לאמרס על הבמה באולם הזכוכית

להירשם | אם תרצו להתעדכן בהתפתחויות בתחום חפצי התרבות שאבדו במלחמת העולם השנייה והשבתם? ניתן להירשם [כאן](#) לניוזלטר.